

Kuvaston lausuntopalvelu.fi-osoitteessa 3.12.2021 antama lausunto

Ehdotus kansallisten taidelaitosten rahoitukseksi (VN/20149/2020)

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoja liitteenä olevasta työryhmän raportista koskien ehdotusta kansallisten taidelaitosten rahoitusta.

Työryhmä ehdottaa, että säädettäisiin laki valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille. Laki koskisi Kansallisgalleriaa, Suomen kansallisopperaa ja -balettia sekä Suomen Kansallisteatteria.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa Kansallisgallerian, Suomen kansallisopperan ja -baletin sekä Suomen Kansallisteatterin oikeudellista asemaa valtion rahoituksen osalta. Samalla vahvistettaisiin kansallisten taidelaitosten rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta.

Harkinnanvaraisen valtionavustuksen sijaan kansallisille taidelaitoksille myönnettäisiin lakisääteistä valtionrahoitusta laissa määriteltyihin tehtäviin. Valtion rahoituksen perusteena olevien tehtävien toteuttamista yksityiskohtaisemmalla tasolla ohjattaisiin ja seurattaisiin tavoiteohjausmenettelyssä.

Kansallisten taidelaitosten avustusmäärärahojen taso ei ole viime vuosina seurannut kustannustason kehitystä. Tässä suhteessa kansalliset taidelaitokset ovat heikommassa asemassa kuin valtionosuutta saavat taide- ja kulttuurilaitokset. Tämän vuoksi esitetään, että myös kansallisten taidelaitosten rahoitus kytkettäisiin kustannustason kehitykseen.

Rahoituksesta sovittaisiin neljäksi vuodeksi kerrallaan, jolloin laitosten toiminnan suunnittelu ja sopimusten teko olisi ennakoitavampaa. Nykyisin käytössä olevaa tavoiteohjausmenettelyä kehitettäisiin siten, että monivuotisilla sopimuksilla ohjattaisiin kansallisten taidelaitosten toimintaa ja taloutta. Rahoitus kullekin taidelaitokselle vahvistettaisiin kuitenkin edelleen vuosittain eduskunnan hyväksyttyä valtion talousarvion.

Laissa ehdotetaan myös, että niille kansallisille taidelaitoksille, jotka eivät ole arvonlisäverovelvollisia, korvataan niiden muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyvät arvonlisäverot. Lisäksi muutettaisiin Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §, jossa säädetään Kansallisgallerian rahoituksesta.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163364>

Kuvaston lausunto

Esityksen tavoitteena on vahvistaa kansallisten taidelaitosten oikeudellista asemaa valtion rahoituksen osalta, vahvistaa kansallisten taidelaitosten rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta sekä lisätä rahoituksen ennakoitavuutta laitosten toiminnan suunnittelussa. Kuvasto kannattaa mainittuja tavoitteita. On tärkeää turvata kestäväällä tavalla valtion rahoitus keskeisille kansallisille taidelaitoksille.

Kiinnitämme tässä yhteydessä huomion Kansallisgallerian osana olevan Valtion Taideteostoimikunnan kokoelmateosten digitaaliseen saatavuuteen. Valtion taideteostoimikunnan teokset tulivat 1.1.2020 osaksi Suomen Museoliiton ja Kuvaston välistä sopimusta, jonka nojalla kuvataiteen teoksia voi verkossa välittää yleisölle. Sopimus perustuu tekijänoikeuslain 16 d §:n (22.5.2015/607) sopimuslisenssiin. Osin pandemian seurauksena taiteen digitaalinen käyttö ja

kysyntä ovat tämän jälkeen olleet voimakkaassa kasvussa, ja sopimus on tämän kehityksen myötä entistäkin tärkeämpi. Vuoden 2020 lopulla oli sopimuksen nojalla digitaalisesti esillä 4155 Valtion taideteostoimikunnan teosta 1177 suomalaiselta taiteilijalta.

Jotta varmistetaan se, että kokoelmien taiteilijat saavat korvauksen teostensa digitaalisesta hyödyntämisestä, esitämme harkittavaksi, että kyseiset korvaukset lisätään Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n määrärahaan.

